

# ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

**HIRDETÉSEKET**  
a lap kiadóhivatala vesz fel.  
Arjegyzék ingyen és bérmentve.  
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-  
tatnak el.

**Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.**

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

**Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.**

**Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nélkül:**

Egész évre... 13.— kor.  
Fél „... 6.50 „

**TELEFON: József 40—66.**

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnomási jog fentartva.

## TARTALOM.

	Lap
Valami az állattenyésztés köréből.	177
Kisebb szakközlemények	178
Hírek	178



## JÁRVÁNYOK

fellépte esetén forduljon a

## LABORATORIUM

**VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE  
RÉSZVÉNYTÁRS. IGAZGATÓSÁGÁHOZ**

**BUDAPEST, IX., LÖNYAY-UTCZA 18/B.**

**Sürgőnyczim: Vaccin, Budapest,**

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.  
telefon: { este és éjjel: József 22—58.

**Az intézet anyagai egész Európában  
elterjedtek s megbízhatóságuk, ál-  
landó bakteriológiai karakterük és  
hatékonyságuk közismeretes. Fel-  
világosítások, szaktanácsok és labo-  
ratoriumi vizsgálatok díjmentesek.**

**Valami az állattenyésztés köréből.**

Irta: Fehér Zoltán.

A mezőgazdának, de különösen a bérlőnek, ha boldogulni akar, mindig és minden dolgában arra kell törekednie, hogy a helyzetet, a viszonyokat, körülményeket, az ugynevezett konjunkturát a lehető legelőnyösebben használja ki, hogy jövedelmét minél jobban szaporíthassa; hiszen ez uton boldogulhat csak, így juthat anyagi javakhoz s biztosíthatja nemcsak jelenjét, hanem jövőjét is.

Különösen az állattenyésztés azon ága a mezőgazdaságnak, mely tetemes bevételeket biztosít, ha azt szakszerűen — hozzáértően — műveljük s felhasználunk minden alkalmat, mi a kiadásokat apasztja, a bevételeket pedig emeli.

Vannak, akik feltétlenül azt hiszik, hogy minél nemesebb vérű tenyészetet tartunk fenn, annál több a jövedelmünk, de ez az állítás nem mindig válik be, mert lehetnek oly esetek, midőn az ugynevezett magasvérű, igényesebb állatok tenyésztéséhez szükséges személyzet nagy javadalmazása, az abraktakarmányok s egyéb szükségletek — épületek, eszközök, szerszámok stb. — oly sok költséget okoznak, hogy a tiszta haszon éppen nem lesz valami nagy. Ily esetben bizony a közönségesebb, a kis igényű, kevés és olcsó takarmányokkal beérő állatok tenyésztése indokoltabb s nagyobb jövedelmet hajtó lesz s ha talán-talán a darabonkénti haszon nem is oly nagy, mint a nemesebb állatnál, azért mégis előnyösebb emezek tenyésztése, mert ily közönségesebb fajtákból valókat nagyobb mennyiségben nevelhetünk ugyanakkora helyen, ugyanannyi, vagy még kevesebb költsé-

gen. Mindig számítsunk, tartsunk az iránt folyton készenlétben s azt tenyészük, ami jobban kifizetődik és ami elérendő céljainknak jobban megfelel.

A helyi viszonyok kényszerítő hatása alatt áll sokszor a gazda s bármiként is szeretne p. o. törzsfával dicsekvő régi nemes családból származó állatokat továbbtenyészteni, ha az éghajlati zord viszonyok nem engedik csak a helyi válfajok tartását, ha a legelő füvei miatt (p. o. mocsaras) csak az eddig ott meghonosodott állatok nevelése lehetséges. Hegyvidéken nem lehet lapálymarhát, lovat, vagy juhot tenyészteni, vagy megfordítva.

Az is mindig figyelembe veendő, hogy mi a tenyész-cél: p. o. hus, tej, gyapju, szőr, zsír stb. vagy állatszaporítás s a növendék eladása vagy felnevelése munkára (igás) vagy köz- stb. fogasztásra.

Itt valóban a cél szentesíti az eszközöket!

Helyszüke miatt nem térhetek ki mindazon esetek felsorolására és indokolására, midőn egyik vagy másik háziállat fajtának tenyésztése, vagy csak tovább tartása s bizonyos célra való felhasználása a leggazdaságosabb, de néhány adatot óhajtok felsorolni arra nézve, hogy az egyes állatfajok elletésének idejét szabályozni mily zsebbevágó dolog lehet a gazdára nézve.

Vegyük sorra a gazdaságban előforduló állatokat.

a) A ló, tudjuk, 11½ hónapig vemhes, vagyis átlag 335 nap mulva csikózik meg a fedezetés után. A kényes telivérnek meleg istálló, külön box és külön gondozás kell, ez mind sokba kerül. Takarmányul jó szénát és zabot kíván (ami most nincs, mert a háborus adag nem elég s a többi állatot kellene koplaltatni, hogy ezeket kielégíthessük) s az ellésnél az állatorvost nem nélkülözheti. Ellenben a közönséges igáslovak csikózásánál a kocsis vállalja a baba szerepét, el van a kanca csikójával együtt egy (két lóállás nagyságu) rekesztékben, melyet 1—2 darab deszka és lécszeg segítségével bárki összetákolhat.

Hogyha tehát igáslovak tenyésztésére szántuk magunkat, úgy osszuk be a csikózást, hogy az tavasszal történjék — április hóban — mikor a csikó születése után 8—10 nappal már rövidebb utakra kísétfelhat anyjával s 3—4 hét mulva már félnapra is elballaghat a szántó-vető kanca mellett. Így korán járva-keve megedződik a csikó lába, fejlődik tüdeje, csontozata, izmai s jó igásló lesz belőle, de megtanul korán legelni, anyja takarmányából már pár hetes korában szálolgat s mire a kanca új vemhe nagyobbra fejlődve, teje elapad, már a zuzott zabot is szívesen eszi és minden baj nélkül elválasztható.

Mégis ott, hol az igáslóállomány legnagyobb része kanca, nem szabad valamennyit egyidőben elletni, mert hiszen akkor 1—2 hétig nem lehetne a gazdasági munkákat, a vetést, a boronálást, porhanyítást stb. végezni; hanem azon kell lennünk, hogy már januárban is eljék le egy pár kanca s azután 1—2 heti időközökben a többi, úgy hogy az utolsó május elején csikózzék le. Ily beosztás mellett csak 1—2 igás volna pihenőben, vagy nagyobb kimélettel könnyű munkában alkalmazva, míg a többi rendszeren teljesíthetné a mezei munkákat és fuvarozásokat is.

A rendes gazda ugyanis őszzsel végzi a mély szántásokat, ebben az időben vemhes kancái még bírják a nehezebb munkát, hisz a vehem

még nem oly nagy, csak fejlődésének közepén van, ilyenkor az elvetélestől nem kell félni. Tavasszal, mikor már a csikózás küszöbön van, vagy meg is történt, már csak a könnyebb fogasztás, porhanyítás, hengerezés, vetés stb van hátra, amit meggyőzhet a kimérendő igáskanca is.

Az igáskancatartásnak még az a nagy előnye is megvan, hogy katonáék nem sorozzák ezeket be — ha csikó van bennük — s így a gazdának nem kell rettegni, hogy akkor viszik el igavonóját a hadsereghez, mikor legjobban kellene.

A csikókat legcélszerűbb felnevelni, mert ha van jó legelő, ez alig okoz némi kevés költséget, viszont ha nincs mező, akkor legjobb választott korokban eladni őket. Kancacsikókat az állomány kiegészítésére és pótlására szükséges számban tartjuk meg s a méneket, herélteket adjuk el, kivéve ha tenyészmennek valót akarunk megtartani, vagy hintóslónak herélteket óhajtunk használni.

Szamar- és öszvértenyésztésnél ugyanazok az alapelvek veendőek figyelembe, melyek a lótenyésztésnél irányadók.

b) A marhatenyésztésnél 285 nap az átlagos vemhességi időtartam s ennél fogva úgy osztgatja be a gazda a borjazást, hogy azért úgy maga, mint gazdasága iránti, vagy elvállalt kötelezettségeit teljesíthesse minden fennakadás nélkül.

Ott, ahol a cél igásmarhát tenyészteni s erre elegendő és megfelelő legelő áll a gazda rendelkezésére, legelső sorban a fehér magyar fajtát kell felkarolni, mert hisz tudvalevő dolog, hogy ennél jobb, edzettebb, kitartóbb igásállatot elképzelné sem lehet; de tény az is, hogy jobban fizetik a cimeres magyar ökröt, mint bármily más fajta marhát. Hogy mindennek dacára is számszerűleg hanyatlak ezen híres fajta tenyészete, az a legelők megszűnéséből magyarázható egyrészt, de másrészt abból, hogy a mai gazda nem akar vagy nem tud 4 esztendeig várni, míg marhaállományba fektetett pénznek kamatját és egyéb hasznát látta. Most gyorsan él az emberiség és a beruházások jövedelmét hamarosan óhajtja élvezni, azért a lassabb növéssü magyar fajta szarvasmarha helyett inkább a gyors fejlődésű nyugati fajtáknak ad előnyt, melyek 2—2 és fél éves korban állgathatók.

Ami a leállítás idejét illeti, igás állattenyésztés mellett ugyanazon elveket kell szem előtt tartani, melyeket az igáslótenyésztésnél felhoztam, vagyis a mezőgazdasági munka szabályozza az ellési idő beosztását, ha a teheneket is igázzuk.

Vannak azonban olyan gazdaságok is, melyek hústenyésztésre vannak alapítva s hol szerződésileg kötötte le magát a gazda valamelyik nagyvágónak, vagy szövetkezetnek stb., hogy bizonyos időközökben köteles meghatározott mennyiségű feljavított, vagy teljesen kihizlalt marhát szállítani. Hogyha ezen kötelezettségének saját nevelésű marhákkal akar eleget tenni, akkor a borjazásokat a marha szállításának időközéhez alkalmazkodva kell beosztani. Tekintetbe kell t. i. venni, hogy 2, esetleg 2 és fél éves állatokat állítunk be hizóba s 6 hó alatt teljesen ki is hiznak, míg ha csak feljavításról van szó, erre 4 hó is elég, p. o. jó kövér legelőn.

Még inkább kell pontosan beosztani az elléseket, ha tejeladás céljából tartunk fenn tehenészetet, hogy naponta szállíthassuk a szerződésileg kikötött tejmennyiséget. Hiszen tudvalevő, hogy a tehén borjazás előtt már 2 hónap-

**KEMNA FORRÓGŐZEKÉI** szabadalmazott **SCHMIDT mérnök doktor hírneves füstcső-tulhevitőjével.**

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound tulhevitett rendszert úgy teljesítőképeség, mint tartósság tekintetében messze felúmulnak és lényegesen kevesebb szénat fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál

1032

**KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos-császár-ut 51. Sürgőnycim Kemna, Budapest**  
Telefon: 91—21.

# A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a 1079

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

1917. év végén a kötelékéhez tartozó szövetkezeteknek 228.403 tagja volt. A szövetkezetek tartalék-alapja 6.665.206 korona volt. Az évi tiszta nyereség 568.960 korona, az összes áruforgalom pedig 80.000.000 korona volt. A „HANGYA“ boltok száma ez idő szerint 1700. Földmivelő népnél erőteljes emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek futányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

pal elapad s szárazon áll, vagyis tejet nem ad, ezt a veszteséget úgy kell kipótolni, hogy helyette egy másik tehénnek ugyanakkor legyen 2 hónapos borja, mely vagy eladatik, vagy ha fel is neveltetik, már csak igen kis mennyiségű (esetleg leföldrött) tejet kap, avagy már csak tejpótlókkal lesz etetve. A naponkénti egyelő tejmennyiség előállítása ez esetben a feladat, melynek a tehenészet megfelelni köteles. Meg kell még azt is jegyezni, hogy a fiatal borjas tehén teje leghigabb, vagyis legkevesebb zsírt tartalmaz, tehát ha a tehenészetben egyszerre nagyszámu leborjazott tehén volna, a tejnek minősége silány lenne s ebből kellemetlenségek támadnának, mert a vevők elégedetlenségét idézné elő az ilyen jelenség. Ellenben hogyha mindig egyforma számban vannak az öreg fejősök és friss borjasok képviselve a tenyészetben, akkor a higabb és sűrűbb tej úgy keveredik, hogy a kívánt — sőt törvényesen előírt — zsírtartalma meglesz.

Nagy városokban esetleg megtörténik az is, hogy a nagy tejkereskedő a nyári szünet 2—3 hónapjára kevesebb tejet óhajt átvenni, mert akkor a tanulóifjúság egy része eltávozik, a jobb módu vevőközönség egy része is nyaralni, fürdőzni, utazni megy. Ily esetben a borjazási időszak ezen vakáció második hónapjának végére helyezendő, vagyis úgy osztandó be, hogy a szünet kezdete szárazon álljanak a tehénnek s mikor már visszazállingóznak a diákok, meg az uraságok, akkorra leborjazdottak legyenek s hogyha éppen szükség volna már a tejjel, eladunk néhány borjut (szükséghez mérten).

Lefejő gazdaságokról nem beszélek, csakis a tenyésztőkről.

Aki bármely okból (p. o. városoktól való távolság, jéghiány, drága fuvar a vasúthoz stb.) nem szállít tejet, hanem vaját árusít, az is hódoljon a kereslet és kínálat, vagy a megkötött szerződés rendelkezéseinek s úgy ossza be a borjadzást, hogy mindig annyi vaját legyen képes áruba bocsájtani, amennyit tőle kívánnak. Ha p. o. a nagy bőjt idejében drágábban képes vaját értékesíteni, úgy rendezze be a borjadzást, hogy legtöbb teje ezen időszakban legyen. Ki kell az előnyöket használni!

Végül ha sajtkezesítéssel foglalkozunk, szinte arra legyen gondunk, hogy akkor dobhasuk piacra sajtunk legnagyobb tömegét, mikor az legmagasabb árban kel el.

Tudvalevő dolog, hogy a borjut nem tanácsos fél éves kora előtt kizárólag legelőre bocsájtani, mert akkor fejlődésében visszamarad — leromlik — azonban ha jó legelők felett rendelkezünk, akkor a hat hónapos, vagy ennél öregebb növendékmarha már rendszeresen fejlődik, növekszik, esetleg abrakolás nélkül is. Ennél fogva — ha a többi figyelembe veendő tényezők — nem ellenzik, úgy kell a borjadzásokat rendszeresíteni, hogy a születendő borjak akkor legyenek 6 hónaposak, mikor a legelők legszebben díszlenek, vagyis tél eleji borjadzásra rendezkedjünk be, úgy hogy májusban már a drága abrakarmányt megkimélhessük.

c) A juhászatnál ha az tejelő, szinte azon elveknél hódoljunk, melyeket a tehenészeteknél hangoztattunk. A bárányokat eladó gazdaságok úgy irányozzák az elléseket, hogy a legelőnyösebb időben adhassák azokat el, p. o. husvéti bárányoknak. Sokan ezt tartják a legjobb értékesítésnek s a juhállomány fenntartására szükséges létszámon felüli bárányokat mind husvétkor adják el a nagy városokban.

Viszont ahol van legelhető erdő, széles füves mezei utak, rétek, melyek sarjukaszálás után legelhetőek és feltörés előtt még legelőnek alkalmas mesterséges takarmányosok (lucerna, here, baltacim, biborhere stb. földek) és egyéb tarlók, ott jobban kifizetődik, ha a juhok elletése november végén veszi kezdetét, mikor már az anyák is beszorulhatnak az akolba, mert nem

igen van már mit legelni és a bárányok tavasszal — áprilistól kezdve — mikor már a tél zord fagya elmúlt és a fü kisarjadzott, anyjukkal együtt kint járhatják a mezőket s minden abrak nélkül oly jól felnevelődnek, hogy őszre kelve már majdnem anyányiak lesznek. Ez a legelőcsőbb juhnevelési mód, tehát így van belőle legtöbb haszna a gazdának.

d) A sertésenyésztésnél (hizlalásról itt nem tárgyalunk) belterjes viszonyok között angol hus-, külterjesek között magyar mangalicafajta sertésstartás indokolt. Malaceladás esetén úgy irányítsuk az elléseket, hogy ujévi (legdrágább) pecsenyének való 2—4 hetes malacokkal állhassunk ki a piacra. Ha pedig olcsón akarunk tenyésztetni, úgy malacoztassuk le kocáinkat, hogy a pár hetes malacok már legelőre járhasanak s ezzel a takarmányozásuk költsége a lehető legcsekélyebbre szorítható legyen.

Olcsón termelni, drágán eladni, ez az elv irányítsa állattenyésztésünket!

## Kisebb szakközlemények.

A loállomány fejlesztése Németországban. A németek számolnak azzal a körülménnyel, hogy egyhamar lovat nem importálhatnak, mivelhogy a többi lótenyésztő országban is megcsappant a lovak száma. A németek a loápolással akarnak többet törődni, e célból új állatvédelmi törvényt akarnak hozni, szakszerű patkolásra is nagyobb ügyet akarnak vetni, amit palkómesterek kiképzésével vélnék elérni. Súlyt vetnek továbbá a járványok elfojtására és a lovak egészségének védelmére.

— a.

A Balatonban a háborus viszonyok következtében a multhoz képest gyenge munkaerővel, kevés hálóval folyik a halászat, ehhez most a háborus állapotok újabb nagy baja is csatlakozik: a szénhiány. A halászat emiatt időközönként teljesen szünetel, mert a halászcsonakokat nem lehet gőzösökkel a messzebb fekvő vizekre vontatni. Ilyen körülmények között a Balatonból kikerült halzsákmány még kevesebb lesz a múlt évinél, pedig már az is csak fele volt a réginél. Mindentől eltekintve, a vízben maradt hal elvész a közlelmezés számára, pedig ha valamikor, most kellene rajta lenni, hogy ez meg ne történjen.

A halelosztás Bajorországban. Németországban tudvalevőleg a három hektárnál nagyobb tógazdaságok hala le van foglalva. A haltermést központ osztja szét. Bajorországban, tekintettel a hustalan hetekre, úgy intézkedtek, hogy ezeket a halakat legfőképpen a nagyobb városok kapják, de oly kikötéssel, hogy a kiutalt halnak legalább a felét a nyilvános piacon árússítsák ki. A halkereskedőket e tekintetben a

legszigorubban ellenőrzik s azoknak, akik a részükre átengedett halat, mint ahogy eddig tapasztalták, vendéglőknek, vagyonos magánosoknak adják el, természetesen a maximális áron felül, egyszerűen nem utalnak ki többé halat.

## HIREK.

**Gyászhir.** Mély részvétellel értesültünk, hogy lapunk régi hívének és kedves munkatársának, Molnár Lajos urnak szeretett neje szül. De Rivo Csermelyi Laura október 19-én rövid szenvedés után Bodrogkeresztúron elhunyt. Őszintén osztozunk a mélyen tisztelt család nagy tájdalmban. Béke a jobblétre szenderült poraira!

Zombori Rónay Béla földbirtokos és tartalékos huszárfőhadnagy október hó 31-én 28 éves korában súlyos szenvedés után meghalt. E hónap 2-án a Kiszomborban levő családi sirboltban helyezték örök nyugalomra. Béke poraira!

**Himen hir.** Antalfai Szücs János gazdasági ntéző, lapunk régi munkatársa, f. évi október 22-én nőül vette Beck Tercsikét. Tartós boldogságot az ifju párnak!

**Személyi hírek.** Dr. Csérer Lajost, a jóhirű komlószaktanárt (lapunk t. munkatársát) népfelkelő főhadnagyi minőségben kifejtett kitünő szolgálatai elismerésül a király a koronás arany érdemkeresztrel a vitézségi érem szalagján tüntette ki.

A földmivelésügyi miniszter Nádas János állami főkertészt a VIII. fizetési osztályba, továbbá Regele Elemér segédhivatali igazgatói címmel felruházott irodatisztet, okleveles gazdát, Kozáky Jenő, Gergye Ernő, Holló Jenő, Mészáros Elek és Kovács Zoltán állami kertészeket a IX. fizetési osztályba állami főkertészekké, Erdélyi Tivadar, Chobodiczky Kálmán, Szénássy Sándor, Szájbély József, Karczag László, Blahovics György, Szigethy József, Cserey Lajos, Korponay Gyula, Raáb János, Ripka Lajos, Iványos Ferenc és Csorba István állami kertészeket a X. fizetési osztályba, Barys Lajos okleveles kertészt pedig ideiglenes minőségű fizetéstelen állami kertészszé nevezte ki.

Buday Barnának, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület főtitkárának, a mező- és közgazdaság terén szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend tisztii keresztjét adományozta a király. Gratulálunk.

A minisztertanács felhatalmazta Nagy Ferenc közlelmezési minisztert, hogy a népesség egészséges táplálkozásának előmozdítása végett olcsó husforgalombahozatala iránt intézkedjék. E célból egyelőre 30 millió koronát szavazott meg. Az akció nem csak Budapestre és környékére, hanem vidékre, városokra és községekre egyaránt ki fog terjedni.

EREDETI HEID-FÉLE

# gazdasági trieurök

I/a és I/b nagyságban raktárunkról azonnal szállíthatók.

1267

## Dénes B. Betétitársaság

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 61. sz.

**A Magyar Állatorvosok Tanácsa** f. hó 4-én este megalakulván, csatlakozott a Magyar Nemzeti Tanácshoz. A népes értekezletet Hutyra dr. nyitotta meg, kifejtette, hogy az új események az állatorvosok számára is új helyzetet teremtettek és az állatorvosoknak is a maguk felfogását és érdekelttségét kifejezésre kell juttatniok. A Magyar Állatorvosok Tanácsa 3 tagu küldöttséget menesztett a Magyar Nemzeti Tanácshoz, hogy csatlakozásukat kifejezzék. A küldöttek: Zimmermann tanár a MOÁE főtitkára, Jobban József katonai állatorvos és Erdős Dezső állatorvos. A Magyar Állatorvosok Tanácsa, melyben az állatorvosok valamennyi érdekcsoportja képviselve lesz, így az állami állatorvosok, helyhatóságiak, magánállatorvosok és katonai állatorvosok, valamint az állatorvosi főiskola is.

**A lószerszám tájékoztató ára.** A hivatalos lap minapi száma közli a lószerszám tájékoztató árát. E szerint fekete veretű kocsi-lószerszám 1350, fekete veretű kenderistrángos könnyű igás lószerszám 700, fekete veretű igás kumet lószerszám 1500 korona. Ezek az árak két lóra való szerszámra vonatkoznak, egyes szerszámért ezeknek az áraknak legföljebb 55 százaléka követelhető. A rendelet közli az egyes minőségek előállításai költségeit, hozzáadva 25% üzemműködést és 35% hasznot és ebből számítja ki a tájékoztató árakat.

**Csekket adnak ki a bankjegyhiány enyhítésére.** A bankjegyhiány enyhítésére az Osztrák-Magyar Bank új intézkedésre határozta el magát. Sokan, különösen pénzintézetek, amelyeknek követelése van az Osztrák-Magyar Banktól, a feleknek, akik pénzt akarnak felvenni, csekket adnak az Osztrák-Magyar Bankra. Hogy ezeknek a csekknek bizonyos mértékig pénz jellegű adjanak, az Osztrák-Magyar Bankkal történt megállapodás alapján a kormány rendeletet adott ki, amelyben kimondja, hogy az Osztrák-Magyar Bank a reá utalványozott csekket megerősítő záradékkal látja el, hogy a csekk-birtokossal szemben a csekk beváltására köteles. A fizetést még akkor sem tagadhatja meg, ha a kibocsátó időközben csődbe jutott. Kötelessége ellenben megszűnik, ha a csekket a kiállításától számított tíz napon belül nem mutatják be kifizetés végett. A rendelet már ma életbe lép és így az Osztrák-Magyar Bank csekkjei a bankjegyekkel egyenlő értékű fizetési eszköznek tekintendők.

**A szalastakarmány és alomszalma szállítási költsége.** A földmívelésügyi miniszter a szalastakarmányneműeknek (szénának), a szalmának, tengeriszárnak és tengerifosztásnak a 15 km. távolságnál messzebb fekvő rakodó- vagy gyűjtőhelyre való szállítása esetére felszámítható szállítási költségeket minden kilométer után métermázsánként 50 fillérben állapította meg.

**Szalámigyár Aradon.** Az Aradi sertés-hizlaló és értékesítő r.-t. engedélyt kért Arad várostól vágóhid és azzal kapcsolatban sertés-áru- és szalámigyár létesítésére.

**A Szolnok vidéki felső-tiszai halászati társulat** f. évi október hó 8-án tartotta évi rendes közgyűlését Szolnokon gróf Szapáry György elnökletével.

A társulat vízterülete 1919 december végéig bérbe lévén adva, a bérjövendők az eddigi kulcs szerint osztattak szét ezidén is. Az 1917. évben 14.619 K 21 fillér bevétellel szemben a kiadás 13.686 K 56 fillér volt, maradvány tehát 757 K 65 f. A társulat igazgatási költségére az 1918. évben 1842 K 65 f-t irányoztak elő, melynek fedezetére kat, holdanként 27 fillér járulékot vetettek ki.

A tisztújítás során a társulat eddigi tisztviselői egyhangulag újra megválasztottak.

**A Felsőrábai halászati társulat** folyó évi október 11-én tartotta Sipos Antal elnökletével rendes évi közgyűlését. A társulat az elmúlt évben halöröket nem alkalmazott, mert arra megbízható embert nem kaptak, hanem felszólította a főszolgabírákat, hogy a csendőrséget s pénzügyöröket a halászat szigorubb ellenőrzésére utasítsa. Kihágási feljelentés nem volt.

A fogas üllőikrahelyezésnek szép eredménye, hogy elég sok 2-4, sőt 5 kg.-os fogast fognak.

A zárszámadás szerint az elmúlt évben 91758 A bevétellel szemben 1768 K kiadás merült fel. K jövő évi költségeket 250 K-ban irányították

elő s ehhez képest a tagok évi járulékát holdanként 30 fillérben állapították meg.

A közgyűlés, miután a bérletek jövő évben lejárnak, felhatalmazta az elnököt, hogy a bérszakaszok bérbeadására vonatkozólag a szükséges lépéseket idejében megtehesse.

T.

**A Lévai járási garamvizi halászati társulat** f. évi október hó 14-én a társulati vízterület bérbeadására nézve a nyilvános árverést megtartotta. A társulat kötelekébe tartozó vízterület 1912-1918. évekre 900 K-ért volt bérbeadva. A jelenlegi árverésen az I. szakasz bérletére a legtöbbet ígérő 475 K-t, a II. szakaszára 2460 K-t, a III. szakaszára 5250 K-t, a IV. szakaszára 2110 K-t, az V. szakaszára pedig 3200 K-t ajánlott. Ezek szerint a társulat az eddigi 900 K évi bérrel szemben 13494 korona évi bért ért el.

k.

**Panaszokat olvasunk a vidéki lapokban.** A »Szilágysomlyó« szóvá teszi a Kraszna vízének megfertőzését. Az ottani vidék nagy szilvaterméséből szeszt főznek. A cefreszag nemcsak a város levegőjét teszi kiállhatatlanná, de a gyártásnál előálló s a vízbeocsátott szennyek valósággal tintává varázsolják a folyó vizét. A szencsétlen halak ezrei dögledeznek benne. Kiváncsian várja a lap tudósítója a törvénybe ütköző visszaélések megszüntetését. Bizony nem ártana a vízjogi törvény 24. §-ának megfelelően érvényt szerezni!

A halpiacról emlékezik meg a szabadjai »Délvidék«. Elmondja, hogy a városi halcsarnokban, ahol a halat maximális áron árúsítják, emberember hátán szorong; a nyugtalanabbak kerülnek előre, akik mindjárt »nagyban« vásárolnak, 10-15 kg.-ot. Ezért aztán az utánuk jövőzők már csak 3 kg.-ot kapnak, a sor vége felé állók pedig — semmit. Ezek aztán mehetnek a halcsarnok melletti halaspiacra, ahol biztosan találkoznak a halcsarnok serény nagyvásárlóival, akik az ott kapott árut itt már kicsiben, de annál nagyobb áron adogatják el azoknak, akiknek bent nem jutott már olcsó hal. A lánckereskedelemnek ilyenféle szemérmetlen módjáról más helyekről is hallottunk ár; mindenestre jó a hatóság figyelmét ráirányítani, annak pedig kötelessége, hogy megakadályozza.

A hal drágaságán sopánkodik a »Pécsi Napló«, mert Pécsen a Duna és Dráva halait 20-24 koronára tartják kilogrammonként, pedig »azok tenyésztése nem drágult meg«, »élelmüket sem requirálta semmiféle központ« és a »szállítási költségüket csakis a küldemények utközben való megdézsmálása drágítja meg.« Szükségesnek véli ennek folytán az árak maximalását. »A balatoni halakat« — mondja aztán — »mint luxus élelmicikket ezen maximalásból ki lehetne vonni. Az gazdag embereknek való, akik minden árt megfizethetnek« Amint látnivaló a P. N.-nak sokban igaza van, de sokban viszont nincs igaza: a Duna-Dráva halait ki is kell fogni, az nem olyan egyszerű s olcsó dolog manapság, a Balatonban meg a fogason kívül, más, nem éppen gazdag embereknek való hal is van! (Halászat)

### Vásári tudósítások.

**Országos vásárok.** 1918 november hó 14-től 1918 november 20-ig.

**November 14.** Csák, Hajdudorog, Keszthely, Királydáróc, Kisbér, Lajoskomárom, Malacka, Nagytapolcsány, Nyárádmagyaros, Poroszká, Püspök-ladány.

**November 15.** Aszód, Erdős áda, Felsőbalog, Felvinc, Jánosháza, Lippa, Liptó-Tepla, Lőrinci, Nagyszalonta, Nagyrákos, Nyirbátor, Riomfalva, Tasnád, Végvár.

**November 16.** Harasztkerék, Ipolyszalka, Nagybecskerek, Szegvár.

**November 17.** Beszterce, Cibakháza, Erzsébetváros, Fegyvernek, Gyöngyös, Horgos, Jászládány, Kiskunhalas, Kóka, Makó, Pinkafő, Seprős, Temein, Ujszentanna, Zenta.

**November 18.** Bácsalmás, Bezdán, Boldogasszony, Csenger, Érsekújvár, Füle, Hajduböszörmény, Halászi, Hernádcsány, Huszt, Kassa, Kiskomárom, Lelesz, Lovászpátona, Mártonhegy, Matészalka, Nagypöld, Nagyatád, Nagybánya, Nagylévárd, Nógrád, Sárbogárd, Sopron, Szekszárd, Szent, Szigetvár, Szilágycsörön, Tarc, Tiszaszentimre, Trstená, Ujbánya, Ungvár.

**November 19.** Beckó, Felsőölvő, Gelej, Háromfa, Jolsva, Komját, Mezökomárom, Nagydobróc, Somogyuszil, Sóska, Sümeg, Szatmárnémeti, Szenice, Szentant, Szentelek, Ujmoldova, Zolyom.

**November 20.** Balmazújváros, Egeg, Homokbálys, Hőgyész, Kákófalva, Fered, Szamosnagyorozló.

**Vágómarha átvételi árak** az Állat- és takarmányforgalmi r.-t. részére vidéken, érvényes szeptember 1-től kezdődőleg:

Telehusu 500 kg.-on felüli súlyu ökör 730, tehén és üsző 710, bika 730, jó husban lévő 451-500 kg. súlyu ökör 690, tehén és üsző 670, bika 690, husos marha 401-450 kg. súlyu ökör 650, tehén és üsző 620, bika 650, husos marha 301-400 kg. súlyu ökör 610, tehén és üsző 590, bika 610, husos marha 301-350 kg. súlyu ökör 560, tehén és üsző 540, bika 560, husos marha 300 kg.-on alul súlyu ökör 510, tehén és üsző 490, bika 510 korona.

Ezen árak az átvételi telep helyén, 3 órával a normális etetés és itatás után mérve, mm.-kenti élősúlyban 4½% levonással értendők, legalább 100 darabos quantumra.

**Budapesti juhvásár,** november 4. Felhajtás 881 drb juh, — bárány.

Irányzat: Ismételt en csökkent felhozatal mellett az üzlet jelentéktelen. Lanyha véteikévd mellett az árak valamivel olcsóbbodtak. A felhajtás minőségileg gyenge.

Árjegyzések: Elsőrendű ürüért 700-730, — kiv. — fill. Középmínőségű ürüért 600-680, Anyajuhokért 600-650 fillért, kivételesen —, Rackajuhokért — fill., Kiverési juhok 460-550, Kosok — fill. Bárányok — fillért kg.-kenti élősúlyban, levonás nélkül.

**Budapesti szurómarhavásár,** október 30-án. Felhajtás — élő borju (közte — rugott) — drb leölt borju, — drb növendék, — drb élő bárány.

Árjegyzések: Elsőrendű élő borjukért — fillérig, kiv. — fillér, középmínőségű élő borjukért — fillér, silány és rugott borjukért — fillér, leölt borjukért — fillér, növendék marháért — fillér, Élő bárányokért — fillérig kg.-kenti, levonás nélkül.

**Budapesti szurómarhavásár,** november 5-én. Felhajtás 19 darab élő borju (közte — rugott) — drb leölt borju, — drb növendék, — drb élő bárány.

Irányzat: A mai vásárra szokatlanul kevés borjut hoztak fel, ezért az üzlet nem fejlődhetett ki.

Árjegyzések: Elsőrendű élő borjukért 1500 — fillérig, kiv. — fillér, középmínőségű élő borjukért — fillérig, silány és rugott borjukért 800 fillérig, leölt borjukért — t.-ig, élő bárányokért 880 fill., kg.-kenti lev. nélkül.

**Budapesti lóvásárok.** (Hivatalos jelentés.) Felhajtás összesen 1141 drb. Árak: 54 drb csikó, remonda 480-1800 korona, 196 drb könnyű kocsiló (jukker) 2700-4600 korona, 205 drb nehéz kocsiló (hintós) 2300-3500 korona, 347 drb igás kocsiló (nyugati vér) 3500-19000 korona, 188 drb igásló könnyű 480-1400 korona, — drb fuvarosló — korona, — drb parasztló — korona, 154 drb alárendelt minőség 752-1600 korona. A felhajtásból elkelt 393, -eladatlan maradt 751 darab. Levágási célokra vásárolt a székesfőváros 85 darab vágólovat 752-1402 korona árban.

### Az állatbetegségek összegezése 1918 november hó 3-án.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapot-hoz képest		kevesebb	
	közöség	udvar	közöség	udvar	közöség	udvar
Lépfene	210	336	—	—	23	25
Veszétség	404	431	—	—	6	7
Takonykór	41	42	—	—	1	2
Ragadós száj- és kö-römfájás	49	357	—	—	6	30
Juhhimlő	200	316	7	8	—	—
Ivarszervi holyagos kütés	7	14	—	—	1	4
Rühkór	506	1313	—	—	29	61
Bivalyvész	20	38	—	—	—	4
Sertésorbánc	181	816	—	—	10	40
Sertéspestis	1122	7442	32	67	—	—

Felölő főszerkesztő, kiadótulajdonos: MAILÁTH LÁSZLÓ.  
Szerkesztő: FEHÉR ZOLTÁN.

**Kézi „Fortuna“**

**Daráló garattal, lendkerékkel**

(sulya 12½ kiló), lendkerék 45 cm. — Ára K 100.— előzetes beküldés ellen.

**Husörlő darabja . . . . . K 60.—**

**Tejeskanna . . . . . K 65.— 75.— 85.—**

**Gép-, motor-, henger-, cséplő- OLAJ**

— Sűrített gépszir, kocsikenőcs. —

Dobsinek, olajozók, kenőszelencék, forraszókefék, szénlapátok, armaturák, szerszámok és mindennemű műszaki cikkek.

**Schvarcz József és Társa**

műszaki cégnél,

**Budapesten, Vilmos császár-ut 53. szám.**

Saját ház. Alapítva 1884.

1178 Sürgőnycim: Uszó Budapest.

## Kender és juta szőlőkötöző, kévekötél, zsákok, ponyvák

1044

Telefon: 35-92, 80-82, 104-10, 164-00 117-79.

Távirat: NAGELA.

## NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyár és kölcsönintézet,  
Budapest, V., Arany János-utca 10. sz.  
Gyárak: Budapest, Zagreb, Fiume.

### tinó, jármos ökör

Allandóan kapható gazdaságainkban első-  
rendű erdélyi fehér és tarka 1-2-3 éves

ugyszintén erdélyi fe-  
hér és tarka prima

nagyobb mennyiségben is, megrendelésre sa-  
ját felelősségünkre szállítunk. Cim: 1288

Erdélyi Mezőgazdasági R.-T. Kolozsvár.  
Sürgőnycim: EMER.

### Konyhakerti magvak.

Braunschweigi sárgarépmag, céklamag, bolgárpárgatók, káposztamag  
kaphatók: Dr. Mágocsy-Dietz Sándor Krassószörényvármegyei Gazda-  
sági Egyesület ügyvezető titkára kertgazdaságának konyhakerti magvakat  
termelő telepén Lugozon. 1381

### Mütrágyát

1455

kitünően pótol és építkezéshez is ajánlom mész-  
hulladékot. Mészgyár, Pelsőc (Gömör megye.)

### Benzin, nyersolaj, szivógázmotorok javítását, szerelését és átalakítását

a legjutányosabban és leggyorsabban eszközi saját műhelyében

Dénes B. Betétitársaság, Budapest, VI.,  
Vilmos császár-ut 61. 1383

Kivánatra költségvetést adunk és szerelőinket kiküldjük.

# BELLKA

a legjobb lószerszám és bőrkon-  
zerváló szer 1 doboz 10. — korona.  
(3 doboznál portómentes küldés.)

Gyógyszerészeti ipar és mezőgazdasági  
vegyitermékek laboratóriuma, RUM, Vas m. 1063

## Eladó birtokok.

Több elsőrangú birtoknak, esetleg felszerelés és vetéssel  
együtt való eladására közvetlen megbízásom van. Bank-  
összeköttetésem révén kevés pénzzel rendelkező vevőknek  
a vétel finanszírozását a legelőnyösebb módon eszközölöm.

1072

Törlesztéses kölcsönöket 4.75%-os alapon szerzek meg.  
Schwarz Gusztáv banküzlete,  
Budapest, V., Gizella-tér 6.

## Gyümölcs-, káposzta- és zöldségfeldolgozó gépek.

## Gyümölcs-, burgonya- és répahámozó gépek.

## Gyümölcs-, zöldség-, burgonya és répamosó gépek.

## Gyümölcsfőzőkazánok.

1033

Teljes berendezések gyümölcsfeldolgozó gyárak részére.

**Azonnali szállításra kaphatók!**

Költségvetéssel és felvilágosítással készséggel szolgál:

Gazdaságberendező és Motoreke Részvénytársaság,  
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45., I. em.

TELEFON 76-94.

Sürgőnycim: „DIPLINGS”